Borgerforslag - støtterblanket

Du kan bruge denne blanket til at støtte et borgerforslag, hvis du ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Der er ingen forpligtelser forbundet med at være støtter af et forslag.

Dine personoplysninger bliver ikke offentliggjort, når du er støtter af forslaget. Vi henviser i øvrigt til politikken for, hvordan vi behandler personoplysninger, på borgerforslag.dk. Du kan se et uddrag af persondatapolitikken med de relevante afsnit for støttere nedenfor.

Sådan støtter du ikkedigitalt et borgerforslag

1. Når du har udfyldt blanketten og underskrevet den, skal du sende den som fysisk post til Christiansborg, Folketinget, Rigsdagsgården 4, 1218 København K, att.: Borgerforslag.
2. Når Folketingets Administration har modtaget blanketten, kontrollerer administrationen ved at slå op i Det Centrale Personregister (CPR), at du har stemmeret til folketingsvalg. Herefter registrerer vi din støtte i systemet, og du modtager en bekræftelse pr. brev eller e-mail på, at din støtte er registreret.

Titel

Stop for udvinding af tørv fra moser i Danmark.

Id: FT-25402

Forslag

Tørv/spagnum bør ikke længere indgå som et råstof, der kan udnyttes erhvervsmæssigt.

Vi skal bevare sjælden, uerstattelig natur, og vi skal forhindre den store udledning af CO_2 ved udvinding af tørv i højmoser og moser. Derfor skal udvinding af spagnum/tørv stoppes.

Udvinding af spagnum til erhvervsmæssig brug kan ske, fordi råstofloven ikke yder tilstrækkelig beskyttelse på trods af ordlyden i lovteksten. Her fremgår det af kapitel 1, § 1, stk. 1, at udnyttelse af råstoffer skal ske efter en afvejning af interesser og samfundshensyn med henvisning til samme kapitels § 3, hvor det bl.a. fremgår, at der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier. Det fremgår af § 2, at tørv er omfattet af loven.

Højmoser og moser er beskyttede naturområder under naturbeskyttelsesloven og skal bevares. Derfor skal indvinding af spagnum/tørv standses og tørv ud af råstofloven.

Vi foreslår derfor, at Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag, som

• ændrer råstofloven, således at tørv ikke længere er omfattet af loven
• sikrer, at al erhvervsmæssig udvinding af tørv i højmoser og andre moser i Danmark ophører senest 31. december 2028
• sætter stop for nye tilladelser til erhvervsmæssig udvinding af tørv, indtil ovennævnte to forhold er vedtaget ved lov

Bemærkninger til forslaget

Det første argument drejer sig om naturen. De sidste højmoser og store sammenhængende moseområder skal bevares – vi står i en biodiversitetskrise og efterspørger som samfund beskyttelse af de sjældne

naturtyper.

Spagnum (som er det samme som tørv i råstoflovens forstand) udvindes fra flere tusind år gamle højmoser. Det er en sjælden og unik naturtype, som der stort set ikke er mere tilbage af i Danmark (1). Det er en næringsfattig og sur jordbundstype, der huser sjældne dyre- og plantearter, der ikke kan leve andre steder. Når højmoserne ødelægges, mister vi dem for altid. I lyset af den biodiversitetskrise, der præger den danske natur, kræves en hurtig indsats for at beskytte sjælden natur og sjældne arter og det er uforeneligt med fortsat udvinding af spagnum.

De højmoser, hvor spagnum udvindes, kan ikke genetableres. Når myndighederne giver tilladelse til udvinding af tørv, gives tilladelserne sammen med krav om at der foretages genopretning af de områder, hvor der er udvundet spagnum (2). Det giver det indtryk, at den ødelagte mose kan blive som før. Gendannelse af de vækstforhold, der udgør en højmose, sker imidlertid så langsomt, over årtusinder, at der i realiteten ikke er tale om en gendannelse (3). At det i § 3 i råstoflovens kapitel 1 angives, at råstofudvinding skal ske i overensstemmelse med natur- og miljøhensyn, har ikke været tilstrækkeligt til at beskytte højmoserne, da kommunerne blot har dispenseret fra naturbeskyttelsesloven bl.a. med henvisning til, at der ville blive udført "genetablering" af mosen. Den praksis vidner om, at erhvervshensyn er prioriteret højere end naturen.

Det andet argument drejer sig om klimaet. Det er nødvendigt at reducere udledning af CO_2 – vi står i en klimakrise og det er ikke i samfundets interesse, at virksomheder forårsager store CO_2-udledninger ved udvinding af spagnum. Det modarbejder målsætningerne i den grønne trepart og i Danmarks klimamål

Spagnum er stærkt koncentreret kulstof, der er oplagret i jorden gennem årtusinder. Udvinding af spagnum udleder derfor uforholdsmæssigt store mængder CO_2, og konsekvenserne for klimaet er indiskutable. Når spagnum graves op, foregår det ved, at al naturlig vegetation i mosen ryddes, at vandet i mosen drænes i stadig dybere niveauer, og at de eksponerede overfladelag derpå skrælles af næsten til mosens bund.

Den stærkt koncentrerede tørv fra tørvemoser har en langt højere koncentration af kulstof fra plante- og spagnumrester end tørven i de fleste andre lavbundsområder. Et væsentligt fokus for den grønne trepart er udtagning af kulstofholdige lavbundsjorde ved vådlægning med netop det formål at reducere CO_2-udledning ved bevaring af tørven. Samtidig betyder vådlægningen, at udledning af kvælstofgødning til kystvandene begrænses samt at naturen får mere plads. Dette bruges der mange ressourcer på i den grønne trepart og udvinding af spagnum er i direkte modstrid med målsætningerne i den del af den grønne trepart, der drejer sig om at reducere CO_2 og med Danmarks klimamål.

Den måde hvorpå udvinding af spagnum modarbejder de bestræbelser og ressourcer, vi som samfund lægger i reduktion af CO_2-udledninger, ses i et konkret eksempel fra Djursland. Her har vi tal fra udvinding af spagnum fra Fuglsø mose over for tal fra vådlægning af lavbundsjorde. Der udledes ifølge det danske klimaregnskab omkring 42.900 ton CO_2 fra spagnumgravning om året, og Fuglsø Mose står med nuværende gravninger for omkring 21.000 ton CO_2 om året. En planlagt udvidelse vil stå for yderligere 12.500 ton CO_2 om året. Det giver en estimeret faktor på 500 ton CO_2 pr. hektar om året - hvert eneste år af de 10 år som den nuværende tilladelse gælder (4). Til sammenligning udledes anslået 16-26 ton CO_2 pr. hektar om året fra de ikke omlagte lavbundsområder, der behandles i den grønne trepart. Når disse lavbundsområder omlægges ved vådlægning, stoppes udledning af CO_2, men i meget mindre mængder pr. hektar end for tørvegravning i moser. Vi skal derfor sammenligne klimaeffekten af tørvegravning, der har en faktor 500 ton CO_2 pr. hektar om året, med en faktor 16-26 ton CO_2 pr. hektar om året for omlagte lavbundsområder. Det er åbenlyst, at der skal omlægges uforholdsmæssigt mange hektar lavbundsjord for at svare til den mængde CO_2-udledning, som erhvervsmæssig tørvegravning medfører om året. Uanset, at tallene for lavbundsområder er behæftet med en vis usikkerhed, blandt andet fordi det præcise indhold af kulstof varierer i lavbundsområderne, er der ingen tvivl om proportionerne (5).

Ser vi på de økonomiske aspekter, er prisen for et konkret lavbundsprojekt på 266 hektar på Djursland

omkring 30 millioner, når man medregner anlægsudgifter og kompensation til lodsejere. Hertil kommer udgifter til sagsbehandling, konsulentrapporter m.m. Skal der købes lavbundsjord til omlægning, vil prisen pr. hektar formentlig ligge på mellem 130.000 og 150.000 kroner pr. hektar. En vurdering er, at køb af de nuværende 42 hektar i Fuglsø mose, som der aktuelt graves på, samt de yderligere 25 hektar, som gravningen muligvis udvides med i en ny tilladelse, formentlig vil ligge i samme lag eller højere. Uanset hvad, vil den vundne CO_2-gevinst ved opkøb af jord i Fuglsø Mose og andre steder i Danmark, hvor der graves tørv, give en langt større CO_2-reduktion pr. hektar og pr. krone end jord i lavbundsområder. Og uanset om man ser på CO_2-udledning eller økonomi til erstatning, så er det samfundsøkonomisk helt ude af proportioner at tillade tørvegravning.

Yderligere vedrørende de CO_2-relaterede problemer ved spagnumudvinding kan anføres, at udvindingen af spagnum ikke kun forårsager CO_2-udledning fra den direkte eksponering i det gravede område, men også fra de omkringliggende arealer. Den massive dræning i graveområdet påvirker vandstanden for eksempel i nærliggende søer og vandhuller og fører til udtørring i de omkringliggende arealer, hvorfra der også vil være øget udledning af CO_2, da tørv i jorden her også nedbrydes, når den ikke længere er vådlagt.

Endelig er det væsentligt, at en levende mose ikke kun holder på den CO_2, den allerede har bundet i de dybe lag. Den fortsætter med at suge CO_2 fra atmosfæren i de levende tørvemosser og andre planter i mosen. Og den levende mose gør dette meget effektivt. Også sammenlignet med skove, som er den naturtype vi oftest tænker på som garant for, at den CO_2, som vi mennesker udleder, bliver optaget og lagret for at bremse den globale opvarmning.

Det tredje argument er at spagnum er ikke et nødvendigt råstof og at råstofloven på dette punkt er forældet.

Råstoflovens formål er at sikre, at råstoffer kan udnyttes i samfundets interesse, og den øvrige lovtekst vidner om, at der er tænkt på bygge- og anlægsbehov. Spagnum er ikke på samme måde som grus, sten og sand nødvendig i den sammenhæng og bør ikke sidestilles med materialer, der skal bruges til bygninger og veje.

Spagnum bruges til vækstmedier til planter og udvindes til erhvervsmæssigt brug. Argumentet fra producenter og sælgere af vækstmedier med spagnum, er, at der ikke findes regulære alternativer med tilstrækkeligt gode egenskaber. Der er imidlertid udviklet flere fuldgyldige alternative vækstmedier, endda baseret på substrater, der recirkuleres. De kan erstatte spagnum. Der er tale om alternativer, der lige nu er dyrere og tungere at håndtere, men ikke desto mindre er spagnum ikke et nødvendigt substrat; gartnere, grøntsagsavlere og haveejere kan fortsat få gode jordblandinger uden spagnum. En pointe i forhold til prisforskellen mellem spagnumholdige jordblandinger og alternativerne er, at prisen på spagnumholdige produkter er kunstigt lav, da de ikke pålægges et CO_2-gebyr svarende til den udledning, de forårsager. Der er derfor heller ikke i tvivl om, at et stop for erhvervsmæssig udvinding af spagnum vil styrke en produktudvikling, som vil sikre en forsyning af konkurrencedygtige alternativer til tørv.

(1) fx dn.dk; ”Danmark var engang dækket af moser - nu er der kun få højmoser tilbage”, nyheder, 3. juni 2026
(2) fx på vækstmedieproducenten Pindstrup Mosebrugs hjemmeside
(3) fx videnskab.dk; ”Tørvemos danner over årtusinder en tyk måtte - og gemmer CO_2 af vejen”, 3. maj 2024
(4) Tal fra Region Midtjyllands afklaringsnotat og godkendelser
(5) Tal fra administrationerne i Norddjurs og Syddjurs Kommune og Naturstyrelsen. Der er ingen tal for, hvor meget tørv/kulstof, der totalt er i en given lavbundsjord. Derfor regner man med udledningen før omlægning, oftest som et gennemsnit.

Forslag stillet af **Kontaktoplysninger**

Kristine Dietz Godt Danmark Norddjurs	krisdietzgodt@gmail.com

Medstillere	Kontaktoplysninger
Steen Christensen Syddjurs	steen@grast.dk
Carina Hagedorn Nielsen Norddjurs	n.carina86@gmail.com 60184550
Thorkild Sloth Kjeldsen Aalborg	thorkild.kjeldsen@mail.tele.dk 20728850
Finn Verner Jensen Brønderslev	finnvj@yahoo.dk 30245460
Asger Meulengracht Olsen Syddjurs	asger.olsen@gmail.com 60929812
Nanna Sloth Kristiansen Norddjurs	sundfornuft@tuta.com
Peter Wind Syddjurs	pwi@ecos.au.dk

Støtteerklæring

For borgere der ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Jeg ønsker at være støtter for det borgerforslag, der fremgår af denne blanket.

Fulde navn (skal udfyldes)

Adresse (skal udfyldes)

Postnummer (skal udfyldes) **By (skal udfyldes)**

Cpr-nummer (skal udfyldes)

E-mail (hvis du ønsker en kvittering for registreringen af din støtte pr. e-mail)

Dato **Underskrift**

Med min underskrift bekræfter jeg, at jeg har læst forslaget, og at jeg har læst og accepteret samtykkeerklæringen nedenfor.

Erklæring om samtykke for støttere

Jeg har læst og er indforstået med Politikken for behandling af personoplysninger i ordningen om borgerforslag. Du kan læse et uddrag af politikken på følgende side.

Jeg er indforstået med

- at personoplysninger om mig behandles som beskrevet, når jeg benytter ordningen,
- at jeg som støtter af et borgerforslag ikke kan trække min støtte tilbage, når jeg har givet den, og
- at jeg kun kan støtte det samme borgerforslag én gang.

Sådan behandler vi dine personoplysninger på borgerforslag.dk

Når du anvender hjemmesiden borgerforslag.dk som hovedstiller af et borgerforslag, medstiller af et borgerforslag eller støtter af et borgerforslag, behandler vi nogle oplysninger om dig. Dette er nærmere beskrevet i det følgende.

Derfor behandler vi dine personoplysninger

Vores formål med at behandle dine personoplysninger på borgerforslag.dk er at varetage de opgaver, der følger af:

- Lov nr. 1672 af 26. december 2017 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget. Loven er ændret ved lov nr. af 698 af 24. maj 2022.
- Bekendtgørelse nr. 843 af 8. juni 2022 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget.

De oplysninger, vi indsamler i forbindelse med borgerforslagsordningen, bruger vi ikke til andre formål, og vi videregiver dem ikke til andre.

Særligt for ikkedigitale borgere

Borgere, som ikke benytter den digitale løsning på borgerforslag.dk, og som vi herefter kalder ikkedigitale borgere, kan i stedet benytte en papirbaseret løsning. De kan tilkendegive, at de ønsker at være hovedstiller, medstiller eller støtter af et borgerforslag, ved at indsende en blanket med de relevante oplysninger til Folketingets Administration med fysisk post.

Når vi modtager en blanket fra en ikkedigital borger, undersøger vi ved at slå op i Det Centrale Personregister, om borgeren har stemmeret til folketingsvalg. Det er en betingelse for at benytte borgerforslagsordningen, at man har stemmeret til folketingsvalg, og oplysningerne om stemmeret bruger vi til at sikre, at borgeren opfylder denne betingelse.

Det Centrale Personregister indeholder ikke oplysninger om valgret for personer med fast bopæl på Færøerne. Disse skal derfor afgive en erklæring om, at de har stemmeret til Folketinget. Erklæringen træder i stedet for Folketingets Administrations opslag af, at den pågældende har valgret, ved at slå personen op i Det Centrale Personregister. Hvis de ikke har et cpr-nummer, skal de i stedet oplyse deres færøske p-tal.

Hvis betingelsen om stemmeret er opfyldt, indtaster Folketingets Administration oplysningerne fra blanketten i systemet. Vi behandler de indtastede oplysninger på samme måde som de tilsvarende oplysninger om borgere, der har brugt den digitale løsning.

Læg mærke til, at vi gemmer korrespondance pr. post eller e-mail mellem Folketingets Administration og ikkedigitale borgere i Folketingets Administrations almindelige journal- og sagsbehandlingssystemer. Formålet er navnlig at sikre dokumentation af sagsbehandlingen, f.eks. for at kunne rekonstruere hændelsesforløb, hvis der skulle opstå uenighed mellem Folketingets Administration og borgere om administrationen af ordningen.

De blanketter, vi modtager fysisk, gemmer vi i et afgrænset tidsrum. Vi opbevarer dem bag lås, og de er kun tilgængelige for medarbejdere i Folketingets Administration, som har brug for at få adgang til oplysningerne i blanketterne for at varetage arbejdsopgaver i relation til borgerforslagsordningen.

Sikkerhed og logning i den digitale løsning på borgerforslag.dk

Kommunikation mellem brugerne og systemet foregår via en krypteret og sikker forbindelse.

Systemet er hostet eksternt, og Folketingets Administration har indgået en databehandleraftale, som vi løbende kontrollerer.

Vi opbevarer data, som vi behandler i systemet, på servere, der fysisk befinder sig i EU.

Dataansvarlig myndighed og kontakt

Folketinget er den dataansvarlige myndighed for borgerforslagsordningen.

Du kan kontakte Folketingets Administration med spørgsmål om, hvordan vi i Folketingets Administration behandler personoplysninger i forbindelse med borgerforslagsordningen. Du kan sende en e-mail til os på borgerforslag@ft.dk, eller du kan ringe til os på telefon 3337 5500.

Du kan også sende et brev til os:

Christiansborg, Folketinget
Att.: Borgerforslag
Rigsdagsgården 4
1218 København K

Du kan også kontakte Folketingets Administrations databeskyttelsesrådgiver på e-mail dpo@ft.dk eller på telefon 3337 5500 eller ved at sende et brev att. databeskyttelsesrådgiveren.